

УДК 338.43

О. А. Глушков,
к. т. н., доцент, директор Відокремленого структурного підрозділу,
Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу
Одеського національного технологічного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5954-5541>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.14.153

ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ЛАНЦЮГІВ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА ТА ЇЇ ПЕРЕРОБКИ

O. Glushkov,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor
Professional College of Oil and Gas Technologies, Engineering and
Service Infrastructure of Odesa National University of Technology

INVESTMENTS' ATTRACTION IN THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF VALUE
CHAINS IN THE LIVESTOCK SECTOR AND IT'S PROCESSING

Статтю присвячено питанням залучення інвестицій у формування та розвиток ланцюгів доданої вартості в галузі тваринництва та її переробки в умовах трансформації аграрного ринку України й інтеграції у глобальні економічні процеси. Метою статті є обґрунтування ролі прямих іноземних та капітальних інвестицій у формуванні та розвитку ланцюгів створення доданої вартості в українській галузі тваринництва та її переробки.

В дослідженні визначено провідну роль інвестицій у трансформації агропродовольчого сектору України від сировинної моделі до системи з високим ступенем переробки та інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості. В дослідженні проаналізовано сучасні тенденції капіталовкладень у сільське господарство, ґрунтовно проаналізовано обсяги прямих іноземних інвестицій і капітальних вкладень за видами діяльності агропромислового комплексу, зокрема у сфері тваринництва. Обґрунтовано, що іноземні інвестиції сприяють не лише модернізації виробництва та впровадженню інновацій, а й забезпечують структурну перебудову аграрної економіки: від сировинної моделі до моделі, орієнтованої на кінцеву продукцію з високим рівнем доданої вартості. Досліджено розподіл інвестицій в тваринництво та переробну галузь, зокрема в частині виробництва м'яса, молочних продуктів, жирів тваринного походження, що дозволяє оцінити поточний стан інвестування у вторинні та третинні ланки агропродовольчого ланцюга. Виявлено, що частка інвестицій у харчову промисловість залишається нижчою порівняно з рослинництвом, що свідчить про дисбаланс у структурі капітальних вкладень та недовикористаний потенціал переробного сегмента.

Дослідження дозволило виявити зв'язок між зростанням обсягів інвестицій у харчову промисловість і посиленням ролі України в глобальних логістичних ланцюгах, а також дозволило виявити позитивний вплив інвестування у виробничу інфраструктуру тваринництва на зайнятість населення, продовольчу безпеку та експортну маржинальність. Визначено потребу комплексного підходу до стимулювання інвестиційної діяльності через поєднання державного, приватного та міжнародного фінансування, що сприятиме формуванню повноцінних ланцюгів доданої вартості в аграрному секторі.

The article addresses the issues of attracting investments in the formation and development of value chains in the livestock sector and their processing amid Ukraine's agricultural market transformation and integration into global economic processes. The article aims to substantiate the role of foreign direct and capital investments in the formation and development of value creation chains in Ukraine's livestock sector and its processing.

The study identifies the leading role of investment in transforming Ukraine's agri-food sector from a raw-material-based model to a system with a high level of processing and integration into global value chains. The research analyzes current trends in capital investment in agriculture and provides a thorough examination of the volumes of foreign direct investment and capital expenditures by types of activity within the agro-industrial complex, particularly in the livestock sector. It is substantiated that foreign investments contribute not only to production modernization and innovation implementation, but also to the structural transformation of the agrarian economy: from a raw-material model to one focused on high-value-added final products.

The article examines the allocation of investments in the livestock and processing sectors, specifically in the production of meat, dairy products, and animal fats, which enables an assessment of the current state of investment in the secondary and tertiary links of the agri-food chain. It was revealed that the share of investment in the food industry remains lower compared to crop production, indicating an imbalance in the structure of capital investment and the underutilized potential of the processing segment.

The research enabled the identification of a relationship between the increase in investment in the food industry and Ukraine's strengthening role in global logistics chains. It also revealed the positive impact of investment in livestock production infrastructure on employment, food security, and the potential for increased export margins. The need for a comprehensive approach to stimulating investment activity is defined through the combination of public, private, and international financing, which will contribute to the formation of full-fledged value chains in the agricultural sector.

Ключові слова: тваринництво, переробка продукції тваринництва, інвестиції, додана вартість, капітальні вкладення, ланцюги створення доданої вартості.

Key words: livestock, livestock product processing, investments, value added, capital investment, value creation chains.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні виклики, пов'язані з глобалізацією агропродовольчих ринків, необхідністю підвищення продовольчої безпеки та інтеграцією України до європейського економічного простору, висувають нові вимоги до організації виробничо-економічних процесів у галузі тваринництва. Чинником забезпечення ефективного функціонування цієї галузі виступає формування повноцінних та конкурентоспроможних ланцюгів створення доданої вартості, які охоплюють увесь цикл: від первинного виробництва до реалізації готової продукції кінцевому споживачеві. Успішна реалізація цього підходу неможлива без належного рівня інвестиційного забезпечення, що створює передумови для технічної модернізації, впровадження інновацій, розвитку логістичної інфраструктури, маркетингу, брендингу та сертифікації продукції відповідно до міжнародних стандартів. Попри наявний потенціал тваринницької галузі України, її розвиток стримується низкою обмежень, зокрема недостатнім рівнем інвестиційної активності, фрагментарністю виробничих процесів, відсутністю ефективних ме-

ханізмів залучення зовнішнього та внутрішнього капіталу, а також нерозвиненістю інфраструктури для глибокої переробки продукції [1]. У таких умовах питання формування ефективних інвестиційних стратегій, орієнтованих на розвиток ланцюгів створення доданої вартості у тваринництві та переробці, набуває особливої актуальності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням інвестиційного забезпечення розвитку тваринницької галузі та її переробки присвячено велику кількість праць. Так, в дослідженні Россохи В. та Гусака О. [1] окреслено концептуальні підходи до формування інноваційно-інвестиційної політики в аграрній сфері та наголошено на необхідності активізації інвестиційних процесів з урахуванням інноваційного складника як ключового чинника конкурентоспроможності. Покинйчереда В. та Тімченко О. в своїй праці [2] зосередились на оцінці інвестиційного клімату в аграрному секторі України та вказали на нерівномірність фінансу-

вання між галузями і виявили потребу в диверсифікації джерел фінансування для забезпечення комплексного розвитку. Назаренко І. [3] проаналізував регіональні диспропорції в інвестиційному забезпеченні сільськогосподарських підприємств та вказує на важливість адаптації державної політики до особливостей територій. В статті Мовчанюка А. та Дяченка М. [4] розглянуто особливості управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в сільському господарстві, зокрема наголошено на важливості синергії між фінансовими вкладеннями та технологічними інноваціями. Заходим М. [6] підкреслив значення інноваційно-інвестиційного механізму у формуванні ефективного ринку продукції тваринництва, вказуючи на потребу у глибшій інтеграції ланцюгів переробки й дистрибуції. Волощук К. та Лісевич Н. [7] проаналізували інноваційно-інвестиційний розвиток виробництва продукції тваринництва в агропромислових підприємствах, акцентуючи на необхідності технічного переоснащення та модернізації інфраструктури. Дослідження Сахно А. та співавторів [8] довело позитивний вплив інвестиційних і кредитних ресурсів на продуктивність аграрного сектора, особливо за умов ефективного фінансового планування. Барилевич О. у своїй роботі [9] проаналізував сучасний стан галузі тваринництва в Україні, визначив її слабкі місця та окреслив перспективи відродження через посилення інвестиційної підтримки, зокрема у переробку та логістику.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування ролі прямих іноземних та капітальних інвестицій у формуванні та розвитку ланцюгів створення доданої вартості в українській галузі тваринництва та її переробки.

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

В сучасних умовах трансформації аграрного ринку України та поглиблення інтеграції у глобальні економічні процеси особливого значення набуває залучення прямих іноземних інвестицій у сільське господарство та харкову промисловість, які не лише сприяють зростанню обсягів виробництва, але й відіграють ключову роль у формуванні ефективних ланцюгів доданої вартості, що забезпечують перехід від сировинної моделі розвитку до економіки, орієнтованої на виробництво конкурентоспроможної кінцевої продукції. Прямі інвестиції в сільське господарство сприяють модернізації технологічної бази аграрного виробництва, впровадженню інноваційних практик ведення господарства, а також розвитку інфраструктури зберігання та логістики. Інвестори активно впроваджують цифрові платформи агромоніторингу, інструменти точного землеробства, сучасні підходи до менеджменту ресурсів, що загалом підвищує ефективність виробництва та забезпечує стабільність аграрного сектора в умовах внутрішніх і зовнішніх ризиків [2, 3].

Однак формування доданої вартості не може обмежуватися лише первинним виробництвом. Саме тому інвестиції в харкову промисловість є критично важли-

Рис. 1. Прямі інвестиції в сільське господарство та харкову промисловість, млн дол.

Джерело: складено автором за [5].

вими для забезпечення вертикальної інтеграції ланцюгів постачання, переробки та дистрибуції. Іноземні капіталовкладення у переробку сільськогосподарської продукції стимулюють розвиток підприємств, що займаються виробництвом олії, молочних і м'ясних продуктів, кондитерських виробів, напоїв тощо, що, в свою чергу, створює нові робочі місця, підвищує зайнятість у регіонах та забезпечує приріст бюджетних надходжень за рахунок податків і митних платежів [4].

Згідно з офіційною статистикою, у 2021 році прямі іноземні інвестиції в сільське господарство досягли 1128 млн доларів США, що є найвищим показником за аналізований період, тоді як харчова промисловість залучила 361 млн доларів США (рис. 1).

У 2023 році динаміка змінилася: на тлі спаду інвестицій в аграрний сектор (131 млн доларів США) значно зросли вкладення у харкову промисловість (539 млн доларів США), що свідчить про зростаючий інтерес інвесторів до кінцевих ланок виробничого ланцюга з вищим рівнем доданої вартості. Таким чином, прямі іноземні інвестиції забезпечують не лише фінансове підживлення аграрної економіки, а й структурні зрушення в її організації. Вони стимулюють переорієнтацію економіки на переробку, експорт готової продукції та глибше включення України в глобальні виробничо-логістичні ланцюги. Особливо важливою є роль іноземного капіталу у створенні умов для сталого розвитку сільських територій, зростання добробуту населення та забезпечення продовольчої безпеки як в Україні, так і на глобальному рівні.

Розподіл прямих іноземних інвестицій за основними видами діяльності в агропромисловому комплексі України, зокрема в тваринництві та його переробці займають помітне місце в структурі залученого капіталу. Тваринництво як окремий сектор акумулювало 591 млн доларів США, що свідчить про його значну інвестиційну привабливість порівняно з низкою інших аграрних напрямів. Такий інтерес зумовлений, з одного боку, перспективами внутрішнього споживчого попиту на м'ясну продукцію, а з іншого — розвитком експортно орієнтованих компаній, таких як МХП (Миронівський хлібопродукт), які інтегрували тваринництво з повним циклом переробки та логістики. Залучення іноземного капіталу дозволяє таким підприємствам впроваджувати су-

Рис. 2. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності, млрд. грн, 2023 р.

Джерело: складено автором за [5].

часні біобезпекові стандарти, автоматизовані системи вирощування й ефективного управління стадом, що є критично важливим в умовах зростання екологічних і ветеринарних вимог.

Капітальні інвестиції становлять один із ключових чинників сталого розвитку аграрного сектору економіки та полягають у вкладенні ресурсів у створення, модернізацію та розширення основних засобів виробництва (сільськогосподарської техніки, будівель, інфраструктурних об'єктів, технологічного обладнання тощо). Інвестиційна діяльність формує основу для підвищення продуктивності праці, ефективного використання природно-ресурсного потенціалу та запровадження інновацій. В контексті аграрної економіки України капітальні інвестиції мають вирішальне значення з огляду на високу зношеність основних фондів, залежність від погодних умов, потребу в автоматизації виробничих процесів та необхідність дотримання стандартів якості й безпечності харчових продуктів, зокрема для виходу на міжнародні ринки.

Особливу актуальність капітальні інвестиції набувають у галузі тваринництва, яка вимагає значних витрат на будівництво ферм, закупівлю племінного поголів'я, холодильного обладнання, переробних потужностей та логістики. Інвестування у переробку інфраструктуру тваринницької продукції сприяє формуванню ланцюгів доданої вартості, що дозволяє збільшити дохідність виробників, зменшити експортну сировинну залежність та створити нові робочі місця у сільській місцевості. Крім того, капітальні інвестиції стимулюють впровадження сучасних екологічних та

енергоефективних технологій, сприяючи адаптації сільського господарства до кліматичних викликів та забезпеченню продовольчої безпеки держави. В умовах воєнної агресії та руйнування сільськогосподарської інфраструктури роль інвестицій як відновлювального та трансформаційного ресурсу зростає ще більше. В структурі капітальних інвестицій сільське господарство, включно з тваринництвом, становить 10,37% загального їх обсягу, а на харчову промисловість — припадає лише 5,26% (рис. 2). Такий розподіл інвестицій свідчить про певний дисбаланс у підтримці ланцюгів доданої вартості в агропродовольчому секторі. Попри те, що Україна є одним із провідних виробників сільськогосподарської продукції, відносно низький рівень інвестування в харчову промисловість обмежує можливості переробки тваринницької сировини та, відповідно, знижує загальний рівень внутрішнього переділу та експортної маржальності.

Варто зазначити, що сектор транспорту та логістики (8,61%) та будівництва (6,70%) отримав дещо більші обсяги капіталовкладень, що може опосередковано підтримувати аграрну сферу, зокрема через розвиток інфраструктури зберігання, логістичних центрів і будівництва виробничих об'єктів.

Динаміка капітальних інвестицій підтверджує високу чутливість агросектору до зовнішніх кризових факторів. Аналіз капітальних інвестицій у сільське господарство та харчову промисловість України у 2019—2023 роках засвідчує наявність як структурної, так і динамічної нерівномірності у фінансуванні агропродов-

Рис. 3. Капітальні інвестиції в агросектор і харчову промисловість, млрд. грн, 2023 р.

Джерело: складено автором за [5].

Рис. 4. Капітальні інвестиції в агросектор України за видами діяльності, млрд. грн, 2023 р.

Джерело: складено автором за [5].

вольчого сектору (рис. 3). Найвищий рівень інвестицій у сільське господарство був зафіксований у 2021 році — 70,0 млрд грн, що було пов'язано з активним розвитком аграрного експорту та сприятливою кон'юктурою ринку до початку повномасштабної війни. У 2022 році обидві галузі зазнали суттєвого зниження інвестиційної активності, що є наслідком масштабних руйнувань інфраструктури, логістичних ланцюгів та загальної економічної нестабільності, спричиненої військовою агресією РФ. Сільське господарство стабільно залишається провідним реципієнтом інвестицій, що пояснюється високим рівнем його експортної орієнтації, відносною швидкістю обігу капіталу та наявністю виробничого потенціалу. Водночас харчова промисловість, яка відіграє ключову роль у формуванні ланцюгів доданої вартості, впродовж кількох років поспіль демонструвала відносно низькі обсяги інвестування.

Лише у 2023 році, після суттєвого спаду внаслідок повномасштабної агресії РФ, спостерігається відновлення інтересу до фінансування переробної галузі, що може свідчити про усвідомлення стратегічної важливості розвитку внутрішньої переробки. Водночас рівень інвестицій залишається нижчим за потреби сучасного індустріального агрокомплексу. Структура капітальних інвестицій у 2023 році свідчить про домінування вкладень у технічне оснащення підприємств (51,9%), що є позитивним сигналом для технологічного оновлення. Водночас порівняно низький рівень інвестування у довгострокові біологічні активи обмежує потенціал зростання тваринницької галузі. Для збалансованого розвитку агросектору необхідне посилення інвестиційної уваги до тваринництва як основи продовольчої безпеки та формування ланцюгів доданої вартості в аграрній економіці України. Аналіз структури капітальних інвестицій у 2023 році в аграрний сектор України свідчить про виразну домінантність рослинницько-

го напрямку, на який припадає майже половина загального обсягу інвестицій — 48,6 млрд. грн (рис. 4).

На тваринництво припадає 12,0 млрд грн капітальних інвестицій, 7,6 млрд грн інвестицій припадає на виробництво м'яса та м'ясних продуктів, 2,1 млрд грн — на виробництво молочних продуктів, 3,1 млрд грн — на виробництво олії та тваринних жирів (частково може включати переробку побічної продукції тваринництва), і сумарно понад 24,8% інвестицій мають прямий або опосередкований зв'язок із тваринницьким ланцюгом, що свідчить про поступову активізацію цього напрямку. Водночас частка тваринництва разом із суміжними видами діяльності, зокрема виробництвом м'яса (7,6%) та молочних продуктів (2,1%), залишається значно нижчою, що вказує на порівняно обмежене фінансування вторинної та третинної ланок агропродовольчого ланцюга. Такий дисбаланс засвідчує сировинну орієнтацію сектору та недостатню реалізацію потенціалу у створенні доданої вартості через переробку.

Низькі обсяги інвестицій у виробництво харчових продуктів тваринного походження, у тому числі жирів, молочних виробів і м'ясопереробку, свідчать про обмежену індустріалізацію галузі та нерівномірний розвиток аграрної економіки, що створює виклики для підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках. Водночас, наявність частки в 12% у базовому тваринництві демонструє потенціал до нарощування інвестицій у переробні сегменти, що, за умови цілеспрямованої державної політики та підтримки інновацій, може сприяти формуванню повноцінних ланцюгів доданої вартості та довгостроковому сталому розвитку аграрного сектору.

Формування повноцінних ланцюгів створення доданої вартості у тваринництві потребує системного підходу до активізації інвестиційної діяльності, що має бути реалізовано через поєднання державних, приватних і

міжнародних механізмів фінансування. Створення конкурентоздатної моделі тваринницької галузі має ґрунтуватися на довготривалих соціально-економічних ефектах, включно з продовольчою безпекою, зайнятістю у сільській місцевості, валютною стабільністю та енергоефективністю.

ВИСНОВКИ

Роль інвестицій у трансформації агропродовольчого сектору України від сировинної моделі до системи з високим ступенем переробки та інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості є визначальною. Прямі іноземні інвестиції виступають важливим джерелом фінансових ресурсів, що сприяють впровадженню інновацій, модернізації технологій, розвитку інфраструктури та логістики. Зокрема, активне інвестування у тваринництво та його переробку дозволяє підвищити конкурентоспроможність української продукції, забезпечити її відповідність міжнародним стандартам, а також розширити експортний потенціал. Дослідження динаміки капітальних інвестицій засвідчило збереження домінування рослинницького напрямку, що обумовлює недостатнє фінансування переробних галузей тваринництва. Такий дисбаланс обмежує можливість формування повноцінних ланцюгів створення доданої вартості та знижує додану вартість, яка залишається на території країни. Незважаючи на поступове зростання інтересу інвесторів до харчової промисловості, обсяги інвестицій у сектори переробки м'яса, молока та побічної продукції тваринного походження залишаються нижчими за потреби.

Дослідження показало необхідність державної підтримки переробних потужностей, спрямованої на стимулювання інвестицій у середні та кінцеві ланки аграрного виробництва. Успішна реалізація потенціалу тваринницької галузі вимагає цілісної інвестиційної стратегії, що охоплює як капітальні, так і інноваційні вкладення. Тож, стратегічне поєднання іноземних, державних і приватних інвестицій у тваринництво та його переробку здатне забезпечити формування високоефективних, інтегрованих ланцюгів створення доданої вартості, підвищити стійкість агропродовольчої системи України та сприяти її успішній інтеграції у глобальну економіку.

Література:

1. Россоха В.В., Гусак О.М. Формування інноваційно-інвестиційної політики в аграрній сфері економіки: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 242 с.
2. Покинчеред В. В., Тімченко О. Л. Аналіз інвестиційного забезпечення розвитку аграрного виробництва в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 20. С. 73—78. DOI: <https://doi.org/0.32702/23066814.2023.20.71>
3. Назаренко І.М. Аналіз інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіонів України. Проблеми економіки. 2015. № 4. С. 136—143.
4. Мовчанюк А.В., Дяченко М.І. Особливості управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в сільському господарстві України. Modern Economics. 2022. № 31. С. 97—103. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.v31\(2022\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.v31(2022)-14)

5. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Заходим М. Інноваційно-інвестиційний механізм забезпечення розвитку ринку продукції тваринництва. Grail of Science. 2023. Р. 34—42. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.002>

7. Волощук К.Б., Лісевич Н.А. Особливості інноваційно-інвестиційного розвитку виробництва продукції тваринництва агропромисловими підприємствами. Науково-виробничий журнал "Інноваційна економіка". 2019. № 3—4 (79). С. 12—17.

8. Sakhno A., Polishchuk N., Salkova I., Kucher A. Impact of Credit and Investment Resources on the Productivity of Agricultural Sector. European Journal of Sustainable Development. 2019. № 8 (2). Р. 335—345. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2019.v8n2p335>

9. Барилович О.М. Тваринництво: стан галузі та перспективи відродження. Вісник ПДАУ. 2018. Вип 6 (1). С. 18—22. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.1/18.pdf>.

References:

1. Rossokha, V.V. and Husak, O.M. (2011), Formuvannia innovatsiino-investytsiinoi polityky v aharnii sferi ekonomiky: monohrafiia [Formation of innovation and investment policy in the agrarian sector of the economy: monograph], NRC IAE, Kyiv, Ukraine.
2. Pokynchereda, V. V. and Timchenko, O. L. (2023), "Analysis of investment support for the development of agricultural production in Ukraine", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 20, pp. 73—78. DOI: <https://doi.org/0.32702/23066814.2023.20.71>.
3. Nazarenko, I.M. (2025), "Analysis of investment support of agricultural enterprises in the regions of Ukraine", Problems of economy, vol. 4, pp. 136—143.
4. Movchaniuk, A.V. and Diachenko, M.I. (2022), "Features of management of investment and innovation activity in agriculture of Ukraine", Modern Economics, vol. 31, pp. 97—103. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V31\(2022\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V31(2022)-14).
5. State Statistics Service of Ukraine (2025), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 05.07.2025).
6. Zakhodym, M. (2023), "Innovation and investment mechanism for ensuring the development of the livestock market", Grail of Science, pp. 34—42. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.002>.
7. Voloshchuk, K.B. and Lisevych, N.A. (2019), "Features of innovation and investment development of livestock production by agro-industrial enterprises", Naukovo-vyrobnychiy zhurnal "Innovatsiina ekonomika", vol. 3—4 (79), pp. 12—17.
8. Sakhno, A. Polishchuk, N. Salkova, I. and Kucher A. (2019), "Impact of Credit and Investment Resources on the Productivity of Agricultural Sector", European Journal of Sustainable Development, vol. 8 (2), pp. 335—345. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2019.v8n2p335>.
9. Barylovych, O.M. (2018), "Animal husbandry: the state of the industry and prospects for revival", Visnyk PDAU, vol. 6 (1), pp. 18—22. available at: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.1/18.pdf> (Accessed 05.07.2025).

Стаття надійшла до редакції 10.07.2025 р.